

ሰረት ታሪኽ

ክቡራንን ክቡራትን ተኸታተልቲ ስነ-ጽሑፋት፡ ብቐዳምነት ምወቕ ሰላምታይ ይብጻሕኩም። ቀጺለ ድማ ምስ'ዛ “ሰረት ታሪኽ ጥንታዊት ምድረ ባሕረጋስ ኤርትራ” ትብል መጽሓፊይ ከላልየኩም ይደሊ። ሰረት ታሪኽ መጽሓፊይ ካብ ቅ.ል.ክ. ክሳብ 1960 ዓ.ም.ፈ. ዝተፈላለየ ታሪኻዊ ጉዕዞታት ደቂ ሰባት ዝሓቐፈት ኢያ። ሰረት ታሪኽ ጥንታዊት ምድረ ባሕረጋስ ኤርትራ 34 ምዕራፋት ዘለዋን ምስ ስእልታት ክሳብ 690 ገጽ ዚሓዘትን መጽሓፍ ኢያ። እምበኣሪይ ሰረት ታሪኽ ጥንታዊት ምድረ ባሕረጋስ ኤርትራ ኣብቲ ታሪኻዊ በዓል ኤርትራ ኣብ ካስል ካብ ዕለት 27 ሓምለ ክሳብ 01 ነሃሰ 2010 ናይ መበል 25 ዓመት ኢዮቤል ዝብዕል ዘሎ ክትሸየጥ ምዃና ክሕብር ይፈቱ። ውሽጣዊ ኣርእስታት መጽሓፊይ ኣብ ሰለስተ ክፋል ሰዓይ ቡብዕለቱ ክሕልፍ እየ። ንዝኹነ ሕቶ ይኹን ወይ ውን ንመጽሓፊይ ሰረት ታሪኽ ክትገዝእዎ ምስእትደልዩ ድማ በዚ ዝስዕብ ኢሜይል ክትራኸቡኒ ትኽእሉ።

elfabarham@gmx.de

ምስ ሰናይ ትምኒት ዶ/ር ኣብርሃም ጳውሎስ

1ይ ክፋል፡

ሰረት ታሪኽ ጥንታዊት ምድረ ባሕረጋስ ኤርትራ

ብዶ/ር. ኣብርሃም ጳውሎስ

ዝተደርሰ 1ይ ሕታም ካስል/ጅርመን 2010 ዓ.ም.ፈ.
መሰል ደራሲ ዝተሓለወ |ዩ።

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means or electronic, mechanical, photocopying, recording otherwise without the prior written permission of the publisher.

ትሕዝቶ መጽሐፍ ገጽ *

ኣርእስቲ ጽሑፍ.....I *	
ከብሒ መጻሕፍተይ.....II *	
ሓጺር መልእኸቲ VII	
1 ምስጋና	1
2 መቐድም	2
3 መተሓሳስቢ	8
 1ይ ምዕራፍ	
1. ፍጥረተ ሰብ.....	9
2. ደቂ ሰባት ድሕሪ ማይ-አይሂ.....	10
3. ካምን ዘርኡን.....	12
4. አሪታዊ ቋንቋ ዓሌታት.....	16
 2ይ ምዕራፍ	
5. ህዝብታት ሰምየን/ምብራቻውን አፍሪቃ....	23
6. ጹጥን/ፋጥን/ ጹጢኤላውያን..... ..	25
 7. ፈርዖናውያን..... ..	31
8. ኪሎ ጳጥራ..... ..39	
 3ይ ምዕራፍ	
9. ቢለሚ..... . ..	41
10. መሮወ/ካፓታ (ናባታ)	45
11. ንግስነት ኑብያውያን..... ..	50
12. ንግስነት ዳሞት..... ..	52
13. ሳባውያን	54

4ይ ምዕራፍ

14.	ዓቕኔ-ሲም (አኹስም)	59
15.	ዋሕዚ ዓሌታት ንዓቕኔ-ሲም (አኹሱም).....	67
16.	አባ ፍሬሚናጦስን ክርስትናን.....	70
17.	ምስፍሕፋሕ ንግስነት ዓቕኔ-ሲም	75
18.	ምቕሃም ንግስነት አኹሱም	81

5ይ ምዕራፍ

19.	22. ኢትዮጵያ (ኩሽ).....	84
20.	23 ምፍጣር ሕብረተ-ሰብ ሓበሻ.....	91
21.	24. ነጋዳት ደቡብ ዓረብ.....	97

6ይ ምዕራፍ

22.	ንጉስ ሰሎሞን.....	102
23.	ንግስቲ አዴብ.....	106
24.	ቀዳማዊ ምኒልክ ዘይነበረ ነበረ.....	115
25.	ሰብ ሳባ (ሴባ).....	116

7ይ ምዕራፍ

26.	ንግስቲ ጉዲት (ዮዲት)	121
27.	ንግስነት ዛጎ “ዳጎ”	125

8ይ ምዕራፍ

28.	ምድረ ባሕረ ጋስ ኤርትራ.....	133
29.	ታሪኻዊ አመጸጽ፤ ህዝቢ ኤርትራ.....	139
30.	አብ ኤርትራ ዝርከባ ነገዳትን/ዓሌታትን...	143

9ይ ምዕራፍ

31.	አግኦሊያን “ግእዝ”	177
32.	አገው ቋንቋ.....	184

10ይ ምዕራፍ

33.	ዓሌታት ብጃ.....	204
34.	ንግስነት ብጃ.....	209
35.	ወረራታት ባይዳውያን ገዛይቲ.....	212

መበል 11 ምዕራፍ

39.	ምእታዉ ኢስላም አብ ዓዲ-ሓበሻ	216
40.	ኩናት ሱልጣናትን ነገስታት አብስንያን... ..	219
41.	አሕመድ ሼል ኢብራሂም ግራኝ.....	229

መበል 12 ምዕራፍ

42.	ባሕረጋስስሃቕ.....	238
43.	አብርሃም/ኢብራሂም ሃኒባል	247
44.	ጥንታዊት ድኸኖ.....	255
45.	ናዪባት ባጽዕን ሕርጊጎን (ድኸኖ).....	258
46.	ቨርነር ሙሲንጆር (ዎርኔር ሙሲንጆር).....	270

መበል 13 ምዕራፍ

47. ፍልመ ም/ዶባት ኤርትራን ትግራይን.....	272
48. ሃጻይ ቴድሮስ.....	279
49. ሲም (ሹም) ሃኪን ወዲ መዲን.....	285

መበል 14 ምዕራፍ

50. ሃጻይ ሃንሰ.....	290
51. ራእሲ ወልደሚካኤል ሰሎሞን.....	298
52. ራእሲ አሉላ ወዲ ቁቢ.....	312

መበል 15 ምዕራፍ

53. ሃጻይ ምነሊክ.....	317
54. ሼኽ አረይ.....	324
55. ንጉሰ አልፏ.....	328

መበል 16 ምዕራፍ

56. ምጥራዝ ግብጻዊ ሓይሊ.....	334
57. መግዛእቲ ሃጻያውያን አብ አፍሪቃ.....	338
58. ፖሮፈሶር ጁሰፕ ሳፐቶ.....	342

መበል 17 ምዕራፍ

59. ሃጻይ ምነሊክን ጣልያንን አብ ውዑላት.....	347
60. ምኒታው ጣልያን አብ ኤርትራ.....	358
61. መግዛእቲ ጣልያን አብ ኤርትራ.....	367

መበል 18 ምዕራፍ

62. ዓሊ ኑር.....	367
63. ደጃዝማች ክፍለ ኢዩሱስ ወዲ ጎፋር.....	372
64. ደግያት ባህታ ሓገስ (አባ ጥመር)	375
65. ደግያት ሓደገምበስ ወዲ-ጉልወት.....	383

መበል 19 ምዕራፍ

66. ኬንቲባ በራኸ.....	392
67. ሓጎስ ወዲ ዓብደል.....	394
68. ደግያት አበራ ሃይሉ.....	396
69. አይተ ዘገርጊስ ወዲ ጊላገርጊስ.....	400

መበል 20 ምዕራፍ

70. ንቤት ማእሰርቲ ናኹራ ዝሰዓሩ..ጀጋኑ.....	404
71. ውግእ ወረርትን ሳሆን.....	408
72. ሓርበኛ ሼኽ አቡበከር አሕመድ.....	410
73. ሓርበኛ መሓመድ ኑሪ.....	416

መበል 21 ምዕራፍ

74. ሃጸያዊት ጣልያን አብ ምግባት መሬት.....	418
75. ምድሃኸን ምዕስካር ኤርትራውያንን.....	422
76. ብላታን ጌታን ሎሬንሶ ታእዛዝ.....	431

መበል 22 ምዕራፍ

77. አበቶ (ልጅ) ኢያሱ ንጉስ ሚካኤል.....	434
78. ተፈሪ መኮንን (ሃይለ ሰላሴ).....	442

መበል 23 ምዕራፍ

79. ወረራ ጣልያን ንኢትዮጵያ	453
80. ታሪኻዊ መስዋእቲ ጀጋኑ ደቂ ኤርትራ...	469

መበል 24 ምዕራፍ

81. ካልአይ ውግእ ዓለም.....	472
82. መግዛእቲ ጥልያን ብእንግሊዝ ይትካእ.....	483

መበል 25 ምዕራፍ

83. ምምስራት ማሕበር ፍቕሪ ሃገር.....	487
84. ምምቃል ኤርትራ.....	492
85. ስልኳ ኢትዮጵያ ናብ ኤርትራ.....	496

መበል 26 ምዕራፍ

86. ጉዳይ ኤርትራ አብ ዋዕላ ፓሪስ.....	502
87. ሓርበኛታት ኤርትራ.....	505
88. ማሕላ ሓርበኛታት ኤርትራ.....	507
89. ዋዕላ ቤት ገርጊስ	508

መበል 27 ምዕራፍ

90. መርማሪ ሸማገለ ናይ ኣርባዕተ ሓያላን.....	513
91. ምምስራት ፖለቲካውያን ማሕበራት.....	520
92. መስዋእቲ ዓብደልቃድር ከቢረ.....	529

መበል 28 ምዕራፍ

93. ሳልሳይ መጋብእያ ባይቶ ሕ.ሃ	534
94. ራብዓይ መጋብእያ ባይቶ ሕ.ሃ.....	540
95. ምክፍፋል ቀጽሪ ነጻነት.....	547

96. ክርስቲያን ኢስላምን አናቆትካ	548
------------------------------	-----

መበል 29 ምዕራፍ

97. ምምጻክ መርማሪት ኮሚሽን ሕ.ሃገራት	561
98. ሐሙሻይ ጉባኤ ሕቡራት መንግስታት.....	566
99. ውሳኔ 390A/V ናይ ባይቶ ሕ.ሃገራት.....	573

መበል 30 ምዕራፍ

100. ጉባኤ ሰላም	578
101. ኤድዋርድ አንሶ ማቴዎንሶን ምቕ.ባይቶ.....	581
102. ፊደራላዊ መንግስቲ ኤርትራ.....	590

መበል 31 ምዕራፍ

103. ፖለቲካዊ ኩነታት አብ ምጅማር	599
104. ምጥሓስ ውዕል ፊደረሽን.....	607
105. ደጃቸ. ተድላ ባይርኡ.....	611

መበል 32 ምዕራፍ

106. መራሕ መንግስቲ ኤርትራ	613
107. ምውራድ ተድላ ባይሩኡ.....	616
108. ፊተውራሪ አስፋሃ ወል/ካኤል.....	630

መበል 33 ምዕራፍ

109. ካልኣይ ምርጫ ባይቶ ኤርትራ.....	635
110. ጄነራል ተድላ ዑቁቢት.....	647
111. አድማ ሰራሕተኛታት.....	651

መበል 34 ምዕራፍ

112. ስርዓት ሃይለስላሴ.....	659
113. ምጣን-ሃብቲ ኤርትራ.....	663
114. ም. ም.ሓርነት ኤርትራ(ሓረካ)	671